

INTERVJU ZA RAPORT

Direktor Elektroprivrede BiH Sanel Buljubašić: Struja ne može biti energent za grijanje. Bilježimo enorman skok potrošnje

08.02.2025 – 19:46

Autor: Kenan Kešmer

Elektroprivreda BiH javno je preduzeće koje je uvijek u fokusu, a struja je energent bez kojeg je nezamisliv moderni život.

Posljednji krug računa za električnu energiju mnoge je šokirao, a svi se pitaju koliko je novi menadžment uspio sanirati zatečeni gubitak od oko 330 miliona KM.

O svemu tome za Raport govori generalno direktor Elektroprivrede BiH Sanel Buljubašić.

Brojni građani su dobili uvećane račune za električnu energiju, pa su se pojavile informacije da su poskupljenju električne energije što je Elektroprivreda BiH demantirala. Šta se zapravo desilo?

Informacija da je došlo do poskupljenja, nije tačna.

Oglasili smo se saopćenjem za javnost. S aspekta Elektroprivrede BiH, naši potrošači su na prvom mjestu. Ako su se desile neke greške u očitavanju, zaista se izvinjavamo i svaka greška će biti ispravljena zato što brojila imaju egzaktnu potrošnju.

Spomenuli ste i veliki porast potrošnje električne energije

Ako govorimo u procentima, u novembru je došlo do povećanja potrošnje za 13,1 posto, a u decembru 14 posto.

Na osnovu naših monitoringa i analiza, koje redovno provodimo, ovakav skok za period novembar – decembar nije zabilježen posljednjih nekoliko decenija. Mislimo da je to rezultat trenda prelaska zagrijavanja stambenih i poslovnih prostora na električnu energiju.

Bit ću potpuno iskren. Smatram da je vođena pogrešna politika prelaska na potrošnju 'zelene energije' za grijanje putem uređaja koji koriste električnu energiju. Tu prvenstveno mislim na toplotne pumpe, klima uređaje i slično, što je dovelo do ovako enormnog povećanja potrošnje električne energije.

Ali to je začarani krug, ljudi 'bježe' od skupljih energenata poput plina, ali i čvrto ogreva koji je bio jako poskupio. Struja je tu bila najjeftinija...

Saglasan sam s konstatacijom da je električna energija najjeftinija i da je građani, upravo zbog toga, u sve većem broju koriste za grijanje. Međutim, električna energija po tehnološkom postupku proizvodnje i ekonomskoj opravdanosti ne može biti najjeftiniji energent za grijanje. Raspolažemo s informacijama da je potrošnja gasa u Kantonu Sarajevo smanjena za nekih 12 posto, što dovodi u korelaciju i ovaj podatak da je potrošnja električne energije povećana za 13 do 14 posto. To nije sporno, međutim problem je da smo u decembru u odnosu na naše projekcije u hroničnom nedostatku uglja i vode u hidroakumulacijama što ugrožava našu proizvodnju. Zbog toga smo imali znatne potrebe za kupovinom električne energije što će se odraziti na poslovni rezultat za 2024. godinu.

Imate li neke podatke kako će Elektroprivreda BiH završiti prošlu godinu odnosno koji je finansijski rezultat. Znamo da ste zatekli ogroman gubitak od 331 miliona KM. Navodno se to svelo na razumne okvire.

Finansijski rezultat za 2024. godinu će biti sa znatno, znatno manjim gubitkom u odnosu na zatečeni. Konačni podatak nemamo jer je sumiranje još uvijek u toku.

Na polugodištu smo gubitak sveli na 26 miliona KM i u posljednjem kvartalu, provođenjem planiranih aktivnosti je trebalo da imamo pozitivne efekte. Trebalo je da ostvarimo 45 miliona KM dobiti. Međutim, zbog kupovine električne energije na tržištu, na što smo bili primorani jer je naša proizvodnja bila smanjenja uslijed nedostatka uglja i loših hidroloških prilika, a potrošnja se znatno povećavala, posljednji kvartal je s negativnim finansijskim efektom u iznosu 52,6 miliona KM.

I ta kupovina na tržištu je bila po cijenama koje su izlazile iz okvira svih projekcija za decembar, i cijena iz ranijih godina, te su bile više u odnosu na projicirane.

Razumijemo da je Elektroprivreda često ovisi o nekim stvarima na koje ne može utjecati, poput hidrologije, ali kako smo od velikog proizvođača i izvoznika došli do toga da moramo kupovati struju?

Proizvodnja uglja je ranije na godišnjem nivou iznosila 5,5 miliona tona. Prošlu godinu smo okončali s 4 miliona tona. Dakle, suočeni smo s hroničnim nedostatkom uglja. Suočeni smo i s izlaskom određenih blokova iz proizvodnje. U Tuzli i Kaknju rade po tri bloka, hidroelektrane ovise o hidrologiji koja je bila loša i ne možemo proizvesti viškove energije koje bi plasirali na tržištu. Rješenje je povećanje proizvodnje u rudnicima, i što je veoma bitno, poboljšanje kvaliteta uglja i na tome moramo raditi.

Ako se u narednom periodu ne posvetimo izgradnji novih objekata, moći ćemo se fokusirati samo na potrošnju domaćeg konzuma. Nećemo moći računati na izvozne kapacitete.

Mislite samo u ovom trenutku?

Da, u ovom trenutku s ovim kapacitetima, ako se znatno ne poveća proizvodnja uglja. Prošle godine smo je povećali za cca 20 posto, ali to nije dovoljno. Još uvijek nam nedostaje milion tona godišnje.

A šta je s novim projektima? Posljednji put kada smo pričali žalili ste se na lokalne nivoe koje su spore i trome kada su u pitanju dozvole.

Nažalost ta tromost je još uvijek na terenu, posebno kada je u pitanju pribavljanje potrebnih dozvola za izgradnju novih objekata za proizvodnju električne energije. Dodatni problem je za realizaciju projekata vjetroelektrana izazvala zabrana gradnje na državnom zemljištu gdje je planirana izgradnja vjetroelektrana. Jedini pomak imamo s projektom fotonaponske elektrane Gračanica, ali i u ovom slučaju kaskamo zbog procedura i nadam se da će ta pitanja brzo biti riješena. U toku su i aktivnosti u vezi s vjetroparkovima Bitovnja i Vlašić. Paralelno radimo projekte fotonaponskih elektranana na kopovima rudnika, posebno u Tuzlanskom kantonu, u Šikuljiama, Divkovićima... Ali, sve ide sporo. Sporo zbog zakonskih propisa. Treba nam dinamike.

Vrlo su važni i projekti odsumporavanja za TE Kakanj, gdje smo sve pripremili, i za TE Tuzla za koji se provodi javna nabavka, čime ispunjavamo zadate standarde za rad termoelektrana. Činjenica je da se u termoelektrane do sada jako malo ulagalo. U prošloj godini investirali smo 250 miliona KM. Moramo biti svjesni da je to naša bazna proizvodnja električne energije.

Šta učiniti da se ubrzaju procedure kada su u pitanju ti strateški i veliki projekti?

Naš prijedlog, koji ćemo uskoro dostaviti Vladi FBiH, jeste da se promijeni zakonski okvir po uzoru na Koridor VC koji bi olakšao procedure za projekte od javnog interesa. Ako smo u programu javnih investicija, dajte nam da imamo i javni interes. Mi smo od nadležnog Ministarstva određeni kao javni

snabdjevači i u obavezi smo da osiguramo električnu energiju za domaćinstva".

Posljednjih dana mnogo se govori o 'zelenoj energiji', posebno od kada je novoizabrani predsjednik SAD Donald Trump to nazvao prevarom. Šta će biti s tim trendom, kakve su nam šanse da otvorimo neke nove termoblokove...

Naša obaveza i prioritet je očuvanje energetske stabilnosti, to je naša bazna proizvodnja u termoelektranama i hidroelektranama, i moramo raditi na njihovoj revitalizaciji. Šta je rješenje? Ubrzano radimo na projektnim rješenjima izgradnje gasnih elektrana. Takođe, u toku je testno korištenja biomase.

Iako u budućnosti treba da se baziramo na vjetroparkove i fotonaponske elektrane, i da razmišljamo o fleksibilnosti gasnih elektrana, ne treba da napustimo baznu proizvodnju. Nikako ne treba odustati od naših termo i hidroelektrana. Ako 2050.godine budemo morali izaći iz proizvodnje iz uglja, dajte da ta termopostrojenja isključimo iz pogona u ispravnom stanju i u punom kapacitetu".

Kakvo je sad stanje, ima li nekih planova za poskupljenje?

Tarifni postupak smo proveli prošle godine. Razlika u prodajnoj i proizvodnoj cijeni električne energije i dalje postoji. Dodatno opterećenje na troškove imaju obaveze u dijelu mrežarine koja se odnosi na plaćanje obaveza prema Elektroprijenosu, NOS-u, za sistemske usluge. Nezavisni regulator FERK, takođe ima obavezu praćenja naših troškove i o tome ih redovno izvještavamo. Kontinuirano radimo na smanjenju troškova na koje možemo uticati što je vidljivo iz izvještaja o poslovanju. Ekonomska stabilnost Elektroprivrede BiH ujedno predstavlja i energetska stabilnost.

Spomenili ste kvalitet uglja i da je loš i da se manje iskopa. Rudnik u Zenici se zatvara, šta je rješenje? Tražiti nove bazene uglja?

Kada govorimo o rudniku Zenica, on ide u fazu zatvaranja i postupak se vodi s resornim Ministarstvom. Rudnici s gubitkom posluju od 2009. godine, ali mi bez njih ne možemo dalje. Proizvodnja uglja se mora povećati. Ranije sam

rekao da smo to uspjeli u prošloj godini, ali nije dostatno. Potrebno je više i upravo zbog toga u 2025. godini planiramo ulaganja u mehanizaciju u tri velika rudnika, Kreku, Đurđevik i Kakanj. Uglja imamo dovoljno ali, do njega treba doći i zato nam treba mehanizacija, a uz to i obezbjeđenje radnih uslova i sigurnosti rudara.

Za kraj, objavljena je vijest da ste uspjeli vratiti avans uplaćen za gradnju Bloka 7 TE Tuzla. Šta dalje?

Uspjeli smo u punom iznosu da vratimo cjelokupan avans koji je uplaćen izvođaču. Proces nije okončan dalje ćemo djelovati prema uputama advokatskog tima u cilju zaštite interesa EP BiH i Federacije BiH.